

A bankrendszer jövője a közép- és kelet-európai régióban – Beszámoló a Magyar Közgazdasági Társaság és a Magyar Nemzeti Bank közös konferenciájáról*

Rózsás Tamás

Hagyományteremtő szándékkal tartott közös konferenciát a közép- és kelet európai régió bankrendszerének jövőjéről, kilátásairól 2015. szeptember 30-án a Magyar Közgazdasági Társaság és a Magyar Nemzeti Bank. A színvonalas szakmai rendezvényen régióknak jegybankjainak elnökei és alelnökei, valamint hazai kereskedelmi bankok vezetői beszéltek arról, hogyan látják a bankszektor jövőjét, fejlődését, kihívásait és feladatait, illetve milyen stratégiákkal lehet a mai kihívásoknak megfelelni és a jövő kihívásaira felkészülni.

A konferenciát Matolcsy György, a Magyar Nemzeti Bank elnöke nyitotta meg, aki beszédében elmondta, hogy – a válság által kikényszerített unortodox módszerek indokolt részét megtartva – a jegybankoknak vissza kell térniük a hagyományosabb szerepekhez, a pénzügyi közvetítésben pedig a főszerepet a kereskedelmi bankoknak kell játszaniuk.

A nyitóbeszédet Marek Belka, a Lengyel Nemzeti Bank elnöke, előadása követte, amely az alacsony kamatok és az eurózána gyenge konjunktúrája régióknak gazdaságaira gyakorolt hatásait tárgyalta. A lengyel jegybankelnök szerint az alacsony kamatok tavaly Lengyelországban, Magyarországon, Csehországban és Litvániában is hozzájárultak a GDP nagymértékű növekedéséhez, a vállalatok alacsony költség-szintű hitelhez jutásán és a lakosság fogyasztásának élénkülésén keresztül.

A Török Nemzeti Bank elnöke, Erdem Başçı az óvatos és ésszerű szabályozás gazdaságélénkítő szerepére összpontosított, és elmondta, hogy a válság előtt 25 százalék körül állt Törökországban a kamatszint, amit a válság alatti években 2 százalék körüli szintre szorítottak le. Ebben a globális kamatszintek 1980-as évek óta csökkenő tendenciája mellett meghatározó szerepe volt a szigorúbb makroprudenciális szabályozásnak, és az ennek következtében egészségesebbé váló török hitelezési gyakorlatnak.

---

* Jelen cikk a szerző nézeteit tartalmazza, és nem feltétlenül tükrözi a Magyar Nemzeti Bank hivatalos álláspontját.

Rózsás Tamás a Magyar Nemzeti Bank elemzője. E-mail: rozsast@mnbb.hu.

A Román Nemzeti Bank részéről Bogdan Olteanu alelnök szólt Románia nehéz, de sikeres fiskális konszolidációjáról és a román bankrendszer fő kérdéseiről. Romániában a korábban 2019-re kitűzött euróbevezetés ma nem látszik reálisnak, de az eurózónához való csatlakozás szükségességében társadalmi konszenzus van. A bankszektor helyzetével kapcsolatban a román alelnök elmondta, hogy bár az utóbbi években a pénzügyi közvetítés leszálló pályán volt, 2015-ben a belföldi hitelezésben mérsékelt élénkületet tapasztaltak, elsősorban a lejben denominált lakossági és vállalati hiteleknek köszönhetően. A kamatok az elmúlt időszakban Romániában is csökkentek, bár a magasabb infláció miatt a régió más gazdaságaihoz képest késleltetve. Végül a román bankrendszerben görög tőkével működő bankokkal kapcsolatban a román jegybank elnöke rámutatott, hogy ezeknek a bankoknak a prudenciális mutatói megfelelőek.

Ezt követően Stanislava Zadavec Capriolo, a szlovén jegybank alelnök asszonya beszélt a közép- és kelet-európai régió bankrendszerének jövőjéről szabályozói és kockázati megközelítésben, akinek véleménye szerint egészségesebb arányokat jelentene a tőkeeszközök és a banki finanszírozás között, ha a banki finanszírozás aránya csökkenne. A bankrendszerben általánosságban van tere a konszolidációnak, ami a szlovén bankrendszerben is a bankok számának csökkenését jelenti.

A délelőtti szakasz utolsó előadását Andreas Ittner, az Osztrák Nemzeti Bank alelnöke tartotta. Szólt az osztrák bankok jelentős kelet- és közép-európai kitétségéről, a régió heterogenitásáról és a válság időszak tanulságairól. A tanulságok között említette a betétnövekedést meghaladó hitelnövekedés, a tömegtermékként alkalmazott devizahitelek, a megfelelő pufferek nélkül vállalt kockázatok, a túlzott optimizmus és a koordinálatlan fellépés veszélyeit. Elmondta ugyanakkor azt is, hogy a régió eurózónáénál magasabb növekedése miatt ma is érdemes jelen lenni a kelet- és közép-európai régióban, a hitelfelvevők magasabb kockázatérzékenysége és a makro- és mikroprudenciális felügyelet szerepe miatt a hitelkínálat fenntarthatóbb.

A konferencia délutáni szakaszát Balog Ádám, az MKB elnök-vezérigazgatója előadása nyitotta, amelynek fő témája az egymást követő generációk banki szolgáltatások használatára vonatkozó gyakorlatát, illetve annak trendjeit vette górcső alá. Az előadás kulcsgondolata a bankok számára a jövőben egyre fontosabbá váló Y- és Z-generációk eddig megszokottól eltérő, a technológiára jobban támaszkodó, bankjához kevésbé lojális, szélesebb szolgáltatástartalmat elváró igényei megértésének fontossága volt.

Patai Mihály, az UniCredit elnök-vezérigazgatója ezt követő előadásában a banki hitelezés gyengélkedésének okairól beszélt, rámutatva, hogy annak okai nem feltétlenül a hitelkínálat hiányában keresendők. A régió országait összehasonlítva az előadó elmondta, hogy azokban az országokban, ahol a rossz portfólió aránya alacsony volt, a hitelvolumen növekedésére nem lehetett panasz. Magyarorszá-

gon ugyanakkor az átlagnál jelentősen nagyobb volt a bankszektor vesztesége, és magas a rossz portfólió aránya. Az EU-csatlakozás után a működőtőke-befektetések szerepét a nagyságrendben a Marshall-tervhez hasonlítható EU-források átvették, amit a sikeres Növekedési Hitelprogram különösen a gépgyártásban és a mezőgazdaságban egészített ki.

A a bankrendszer kilátásaival foglalkozó előadásban Bencsik László, az OTP vezérigazgató-helyettese méltatta a forintosítás és az önfinanszírozási program pozitív hatását, beszélt a hitelezés és a gazdasági növekedés kapcsolatáról, a Magyar Nemzeti Bank jelentős szerepvállalásáról a növekedés és a hitelezés feltételeinek megteremtésében és a hazai gazdaság hitelezés ellen ható strukturális jellemzőiről, problémáiról. A hazai bankrendszer kilátásait illetően elmondta, hogy a magyar bankrendszer a többi visegrádi országgal szemben évek óta veszteséges, a csökkenő bankadóval és további többletterhek nélkül azonban a magyar nagybankok középtávon újra 10% körüli megtérülést érhetnek el, a kockázati költség mérséklődésével.

A Gránit Bank alelnök-vezérigazgatója, Hegedűs Éva a jövő bankrendszerét vázolta fel. A vezérigazgató asszony szerint a válság megtépázta ugyan a bankrendszer jövedelemtermelő képességét, de látványos piaci áttrendeződés nem következett be. A jövőben a sikerhez ugyanakkor szükség van a stratégia újragondolására, technikai fejlesztésekre, költségcsökkentésre és hiteles bankárookra. A Gránit Bank stratégiáját tekintve hangsúlyozta, hogy az ötvözi az innovációt és a konzervatívizmust, beszélt a bank jó teljesítményéről és a bevezetés alatt álló új elektronikus megoldásokról.

Szabó Levente, a Takarékszövetkezeti Bank vezérigazgatója a szövetkezeti hitelintézeti szektor történetét, helyzetét mutatta be Európában, valamint a közelmúltban lezajlott integrációs folyamat okait, eredményét és még várható lépéseit. Ismertette a szektor jellemző mutatószámait, eredményeit is, rámutatva, hogy az integrációnak köszönhetően a takarékszövetkezeti szektor jobb eséllyel válhat a hazai gazdasági növekedés egyik motorjává, ami korábban érdemben nem sikerült.

Végül Nagy Márton, a Magyar Nemzeti Bank alelnöke tartott előadást a közép- és kelet-európai régió bankrendszereinek helyzetéről, összevetve a vállalati és háztartási hitelállomány dinamikáját, a nemteljesítő hitelek arányát, a hitel-betét arányt, a tőke megfelelést, a tőkearányos megtérülést és a jövedelemarányos működési költségeket Magyarország és a régiós társországok vonatkozásában. Az előadó rámutatott, hogy az összehasonlításban szereplő tíz ország között a legrosszabbként, 65,66 %-os aránnyal, magas a hazai bankrendszer jövedelemarányos működési költség mutatója. A mutatók alapján a régió bankrendszerei két jól elkülönülő csoportra oszthatók. Az élbolyba tartozó országok bankrendszerei egészséges növekedést mutatnak, míg a felzárkózó csoport tagjai – köztük Magyarországgal – még mindig jelentős problémákkal küzdenek.

A konferenciát Kovács Árpád, a Magyar Közgazdasági Társaság elnöke zárta, aki kiemelte, hogy az elmúlt időszakban a magyar jegybankot sok kritika érte amiatt, hogy az árstabilitás megőrzése mellett, a gazdaság élénkítése érdekében a hitelezés újraindítását, ösztönzését is felvállalta. A szakma ugyanakkor már a szeptember eleji közgazdász vándorgyűlésen is egyetértett abban, hogy ma a vállalati hitelezés egyedüli motora a Magyar Nemzeti Bank Növekedési Hitelprogramja, amit ezért feltétlenül folytatni kell.